

ಹೀಗಾಗಿ ಚುನಾವಣೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣವರು, ದೊಡ್ಡವರು ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಉತ್ತರಿಸಿದರು ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ಜೊತೆ ಒಂದಾಗಿ ಅವರ ಮನೆಯ ಮಕ್ಕಳಾಗಿ ಬೆರೆತು ಹೋದರು.'

ಜನಸಂಘ ಲೋಹಿಯಾಗೆ ಬೇಷರತ್ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ್ದು ಕೂಡ ಲೋಹಿಯಾಗೆ ಬಲ ತಂದಿತು. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಲೋಹಿಯಾ ಹಿಂದೂಮೈ ಜನರ ಪರವಾಗಿ ಹೋರಾಡಿ ಬಂಧನಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗಿದ್ದರು. ಅದು ಕೂಡ ಅವರಿಗೆ ನೆರವಾಯಿತು. ಲೋಹಿಯಾ ಚುನಾವಣಾ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಒಂದು ಮಾತು: 'ನಾನು ಮತ್ತು ನೆಹರು ಗಾಂಧೀಜಿಯ ಮಕ್ಕಳು; ಒಬ್ಬ ಮಗ ಪ್ರದರ್ಶನದ, ಆಡಂಬರದ ಬದುಕಿಗೆ ಬಿದ್ದ; ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಜನತೆಯ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ.' ಜನರಿಗೆ ಲೋಹಿಯಾ 'ಇವ ನಮ್ಮವ' ಎನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು. ತಮ್ಮ ದನಿಯಾಗಬಲ್ಲ ನಾಯಕ ಎನ್ನಿಸತೊಡಗಿತು.

ಲೋಹಿಯಾ ತಮ್ಮ ಸಮೀಪದ ಪ್ರತಿಸ್ಪರ್ಧಿ ಕೇಸ್ಸರ್ ಅವರನ್ನು 57588 ಮತಗಳಿಂದ ಸೋಲಿಸಿದರು. ಲೋಹಿಯಾ ಪರವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಕೂಡ ಈ ಅಂತರವನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. 548 ಮತಗಳಿಗೆ ಪೈಕಿ 57 ಮತಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಸ್ಸರ್ ಲೋಹಿಯಾಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮತ ಪಡೆದಿದ್ದರು. ಖಂಜಾನಾ ಮತಗಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೇಸ್ಸರ್‌ಗೆ ಒಂದು ವೋಟೂ ಬಿದ್ದಿರಲಿಲ್ಲ. ನಗರ, ಪಟ್ಟಣಗಳೆಲ್ಲ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ, ಜಾತಿ, ಮತ ಮೀರಿ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗಗಳೂ ಲೋಹಿಯಾಗೆ ಮತ ಹಾಕಿದ್ದವು. ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಲೋಹಿಯಾ ಹಾಗೂ ಕೇಸ್ಸರ್ ಪಡೆದ ಮತಗಳ ಅಂತರ 3:1 ಇತ್ತು.

ಸೋಷಲಿಸ್ಟ್ ಪಾರ್ಟಿ ನಿಜವಾದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯತೀತ ಪಕ್ಷವಾಗಬೇಕು; ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಂಥ ಅಸಲಿ ಜನಪರವಾದ ಪಕ್ಷವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಲೋಹಿಯಾ ಹಂಬಲವಾಗಿತ್ತು. ಅದು ಫರೂಖಾಬಾದ್ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಮಟ್ಟದಲ್ಲಾದರೂ ಸಾಕಾರವಾಗಿತ್ತು. ಜಾತ್ಯತೀತನಾದ ನಿಷ್ಠುರ ನಾಯಕನ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿದ್ದ ಸತ್ಯ ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಜನರಿಗೆ ಹಿಡಿಸತೊಡಗಿತ್ತು. ಫಲಾಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಶ್ರಮ ಫಲ ಕೊಟ್ಟಿತ್ತು.

1963ರ ಉಪಚುನಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವಾದಿ ನಾಯಕ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿ ಅಮ್ರೋಹಾದಿಂದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿ ಗೆದ್ದಿದ್ದರು. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಮಾಜವಾದಿ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿದ್ದು, ನಂತರ 'ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಾರ್ಟಿ' ಸೇರಿದ ಮೀನೂ ಮಸಾನಿ ರಾಜ್‌ಕೋಟ್‌ನಿಂದ ಗೆದ್ದಿದ್ದರು. ಜೋನ್‌ಪುರ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಜನಸಂಘದ ದೀನದಯಾಳ್ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ಗೆದ್ದಿದ್ದರು.

ಫರೂಖಾಬಾದ್ ಕ್ಷೇತ್ರ ತೆರವಾದ ದಿನದಿಂದಲೂ ಕಮ್ಯಾಂಡರ್ ಅರ್ಜುನ್ ಸಿಂಹ ಬದಾರಿಯಾ ಮಾಡಿದ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಾಧ್ಯಯನ; ನಂತರ ಲೋಹಿಯಾ ಫರೂಖಾಬಾದ್

ಕ್ಷೇತ್ರದ ಊರೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ನಿಯೋಜಿಸಿದ ರೀತಿ; ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಹಠ್ಹುಣ್ಣು... ಇವೆಲ್ಲವೂ ಲೋಹಿಯಾರನ್ನು ಸಂಸತ್ತಿನೆಡೆಗೆ ಒಯ್ದವು. ಬದಾರಿಯಾಗೆ ಬರೆದ ಪತ್ರದಲ್ಲಿ ಲೋಹಿಯಾ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ:

'ನಿನ್ನ ಮನಸ್ಸು ಕೋಮಲ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿತ್ತು; ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಕೋಮಲ ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ... ಇದರಿಂದ ಕಷ್ಟವೂ ಆಗುತ್ತದೆ.'

ಲೋಹಿಯಾ ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣವಚನ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಮುನ್ನ ಬದಾರಿಯಾಗೆ ಬರೆದ 10 ಆಗಸ್ಟ್ 1963ರ ಪತ್ರ:

ಪ್ರಿಯ ಅರ್ಜುನ್ ಸಿಂಹ,
ಆಗಸ್ಟ್ 13ನೇ ತಾರೀಖು ಪ್ರಮಾಣವಚನ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಸಂಸತ್ತನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಿದ್ದೆನ. ಇದರ ಸೌಭಾಗ್ಯವೆಲ್ಲ ಫರೂಖಾಬಾದ್ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಜನತೆಯದು. ನೀನು ಇಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನಾಗಿರುತ್ತಿತ್ತು! ಇದಲ್ಲವೂ ನಿನ್ನ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ಆದದ್ದು.

ನಾನಂತೂ ನಿನ್ನನ್ನು ಚುನಾವಣಾ ಸಮಿತಿಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಾಕಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಇಂಥ ಕೆಲಸವನ್ನು ಒಬ್ಬ ಶಿಸ್ತಿನ ಕಮ್ಯಾಂಡರ್ ಮಾತ್ರ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯ.

ಕೆಲಸಗಳ ರಿಪೋರ್ಟ್ ಕಳಿಸು.
ನಿನ್ನ ರಾಮ್‌ಮನೋಹರ್ ಮುಂದೆ ಬದಾರಿಯಾ 1967ರಲ್ಲಿ ಇಟಾವಾ ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಚುನಾವಣೆ ಗೆದ್ದರು. 1977ರಲ್ಲೂ ಇಟಾವಾದಿಂದ ಚುನಾವಣೆ ಗೆದ್ದ ಬದಾರಿಯಾ, 2004ರಲ್ಲಿ ತೀರಿಕೊಂಡರು.

ಲೋಹಿಯಾ ಚುನಾವಣೆ ಗೆದ್ದಾಗ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ಕೊಟ್ಟ ಶೀರ್ಷಿಕೆ: 'ಬುಲ್ ಇನ್ ಎ ಚೈನಾ ಶಾಪ್'. ನಾಜೂಕಿನ ಪಿಂಗಾಣಿ ಅಂಗಡಿಗೆ ನುಗ್ಗಿದ ಒರಟು ಗೂಳಿಯಂತೆ ಲೋಕಸಭೆಯ ಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಲೋಹಿಯಾ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ವ್ಯಂಗ್ಯವಾಡಿತ್ತು.

1963ರ ಆಗಸ್ಟ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಲೋಕಸಭಾ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಅದೇ ಆಗ ಉಪಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದುಬಂದಿದ್ದ ಆಚಾರ್ಯ ಕೃಪಲಾನಿ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಅವಿಶ್ವಾಸ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಮಂಡನೆ ಮಾಡಿದರು. ಲೋಕಸಭೆಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ನೆಹರು ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಅವಿಶ್ವಾಸ ಗೊತ್ತುವಳಿ ಮಂಡನೆಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

ಈ ಅವಿಶ್ವಾಸ ಗೊತ್ತುವಳಿಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಿ ಆಗಸ್ಟ್ 21ರಂದು ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಲೋಹಿಯಾ ತಮ್ಮ ಮೊದಲ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. ಲೋಹಿಯಾ ಆವರೆಗೆ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದ್ದ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ; ನಿರಂತರ ಸುತ್ತಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಭಾರತದ ಕಟುವಾಸ್ತವ; ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಮಾನಗಳ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳು; ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು; ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಖಚಿತವಾಗಿ ಮಂಡಿಸುವ ಸಮಾಜವಾದಿ

ಚೌಕಟ್ಟು; ನೈತಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಚೌಕಟ್ಟು... ಇವೆಲ್ಲವೂ ಲೋಹಿಯಾರ ಲೋಕಸಭಾ ಭಾಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಗ್ಗೂಡಿದವು.

ಲೋಹಿಯಾ ಲೋಕಸಭೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ ನಂತರ ಮಾಡಿದ ಮೊದಲ ಭಾಷಣದ ಭಾಗಗಳು:

'ಮೂರೂಲ್ಕು ತಿಂಗಳು ನಾನೂ ಈ ಸರ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಭ್ರಮೆ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಬಹುದು. ಹತ್ತಾರು ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಆ ಭ್ರಮೆ ಚದುರಿಹೋಯಿತು. ಅಂಥದೊಂದು ಕಾರಣ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ:

'ಒಮ್ಮೆ ಗಾಂಧೀಜಿಯವರ ಜೊತೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, 'ಬೀಳು ಬಿಟ್ಟ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಅನ್ನ ಸೇನೆಯ ಮೂಲಕ ಕೃಷಿ ಭೂಮಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಬೇಕು' ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಆಗ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು; ಅಸಹನೆಯ ದನಿಯಲ್ಲಿ, 'ನೀವು ಹೇಳುತ್ತಾ ಇರೋ ಭೂಮಿ ಎಲ್ಲಿದೆ?' ಎಂದರು. ನಿನ್ನ ಮಾನ್ಯ ಆರೋಗ್ಯ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಸದನದಲ್ಲಿ ಇಂಥದೇ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದರಲ್ಲಾ, ಅದೇ ಧರ ನೆಹರು ಕೂಡ ಕೇಳಿದ್ದರು.

'ಅವತ್ತು ನೆಹರು ಇಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳಿದಾಗ ನಾನು 'ನಿಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಿ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿ' ಎಂದೆ. 'ಕೊನೇ ಪಕ್ಷ ಹದಿನೇಳು, ಹದಿನೇಳು ಕೋಟಿ ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಭೂಮಿ ಹಾಗೇ ಇದೆ. ಇದನ್ನು ಕೃಷಿ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು' ಎಂದು ಅವತ್ತು ಹೇಳಿದೆ. ಮೂರೂಲ್ಕು ಕೋಟಿ ಎಕರೆಯನ್ನಂತೂ ಇವತ್ತಿಗೂ ಯಾವುದೇ ಬಂಡವಾಳ ಹಾಕದೆ ಕೃಷಿ ಮಾಡಲು ಬಳಸಬಹುದು. ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಈ ಮಾರ್ಗ ಹಿಡಿಯದೆ, 'ಹೂವಿನ ಕುಂಡಗಳಲ್ಲಿ, ಚಾವಣಿಗಳ ಮೇಲೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯಿರಿ' ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ!

'...ಇದು ನನ್ನ ಮೊದಲ ಭಾಷಣ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇನ್ನಷ್ಟು ಸಮಯ ಕೊಡಿ... ಈ ಸರ್ಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ನಾನು ಮಾಡಬಯಸುವ ಮೊದಲ ದೋಷಾರೋಪಣೆ ಎಂದರೆ... ಈ ಸರ್ಕಾರ ಜನರ ಅಜ್ಞಾನದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೂ ನಿರ್ಜೀವವಾದ, ಜಡ ಶಬ್ದಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ನಿನ್ನ ಆಹಾರ ಮಂತ್ರಿಗಳು 'ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ' ಎಂದರು. ಎಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ? ಅವರು ತಮ್ಮ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಆರು ಕೋಟಿ ಟನ್ನುಗಳಿಂದ ಎಂಟು ಕೋಟಿಗೆ ಏರಿತು. ಆದರೆ ಅದರ ಜೊತೆಗೇ ಕೃಷಿ ಮಂತ್ರಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಏರಿರುವುದನ್ನೂ ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.'

ಲೋಹಿಯಾರ ಸುದೀರ್ಘ ಭಾಷಣ ಸರ್ಕಾರದ ವ್ಯಫಲಗಳನ್ನು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಬಯಲು ಮಾಡತೊಡಗಿತು. ಸ್ಥಳೀಯ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹೀಗೆ ಒಂದರಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಗಂಭೀರ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಲೀಸಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಲೋಹಿಯಾ, ಸರ್ಕಾರದ ಅಲಿಪ್ತ ನೀತಿ ನಗಿಪಾಟಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಛೇಡಿಸಿದರು:

'ಒಬ್ಬ ಮಂತ್ರಿ ರಷ್ಯಾ ಪರ; ಮತ್ತೊಬ್ಬ ಅಮೆರಿಕಾ ಪರ. ಇದೆಲ್ಲ ಆಗಿರುವುದು ಅಲಿಪ್ತ ನೀತಿಯಿಂದ... ಇದು ಅಲಿಪ್ತ ನೀತಿ ಅಲ್ಲವೇ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಒತ್ತಿ